

Advies aan het college

Opsteller

Veen, Ilja van der

Portefeuillehouder

Gerrie Rozema

Vergadering van

College d.d. 03 mrt 2026

Kenmerk

Z.26.535726 / D.26.2110884

Vertrouwelijkheid

Openbaar

Onderwerp

Collegevoorstel Routekaart Duurzaamheid

Onderwerp

Routekaart Duurzaamheid

Voorgesteld besluit

1. De Routekaart Duurzaamheid vast te stellen.
2. Bijgaande raadsbrief vast te stellen en deze samen met de Routekaart Duurzaamheid aan de raad toe te sturen.

Definitief besluit**Inleiding**

Duurzaamheid speelt een steeds belangrijkere rol in het werk van de gemeente Heerenveen. Om collega's hierbij te ondersteunen en om duurzaam denken en doen structureel onderdeel te maken van onze besluitvorming, is de Routekaart Duurzaamheid ontwikkeld.

Hiermee geven we invulling aan het tweede deel van de opdracht uit de motie 'Duurzaamheid in alle raadsvoorstellen', namelijk het ondersteunen van collega's bij duurzaam werken. Het gaat om de duurzame thema's: energietransitie, circulariteit, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Met de Routekaart Duurzaamheid worden de collega's ondersteund om bij het invullen van het kopje 'duurzaamheid' (opdracht 1 uit de motie) een goed advies te kunnen geven.

Hiermee hebben we uitvoering gegeven aan de motie.

Het totstandkomingsproces in 2024/2025, gezamenlijk met collega's vanuit alle domeinen en teams, vormde een eerste stap naar een duurzame werkwijze.

De routekaart is opgebouwd uit drie onderdelen:

1. de Bestemming (doelen)
2. de Wegwijzer (werkwijze & handvatten)
3. de Tijdlijn (implementatie)

Het document is gebaseerd op gemeentelijk beleid en doelen, landelijke kaders en bewezen instrumenten, die zijn vertaald naar de lokale context in Heerenveen.

Met de vaststelling en ingebruikname van de Routekaart Duurzaamheid wordt een reflectie op duurzame kansen en knelpunten geborgd. Hiermee kunnen dilemma's rondom duurzaamheid worden blootgelegd en worden voorgelegd aan directie, college of raad.

De eerste implementatiefase loopt tot 2030 en bouwt voort op het werk dat al binnen de organisatie gebeurt. In deze periode worden collega's stap voor stap ondersteund in het weten, willen en kunnen toepassen van duurzame aspecten in hun voorstellen. Vanaf 2030 moet duurzaamheid volledig en vanzelfsprekend geïntegreerd zijn in alle projecten en besluitvorming.

Beoogd effect

De Routekaart Duurzaamheid heeft als doel duurzaamheid blijvend te verankeren in elke keuze en elk project van de gemeente.

Argumenten

1.1 De routekaart brengt duurzaam beleid en tools bij elkaar op een plek en helpt daarmee om duurzaamheid integraal onderdeel te maken van afwegingen en keuzes.

De doelen en duurzame werkwijzen, processen en tools zijn nu bij elkaar gebundeld in 1 document. Dit bevordert vindbaarheid en bekendheid en daarmee gebruiksgemak in de praktijk. De toepassing in de dagelijkse praktijk is voor collega's ook makkelijk doordat ze zelf hebben meegewerkt aan de totstandkoming. Dit heeft geresulteerd in bewustzijn van de opgaven en (on)mogelijkheden, en in trots op wat er allemaal al duurzaam gebeurt.

De concrete stappen voor de gefaseerde implementatie helpen om elkaar te bevragen over en te houden aan de beweging om steeds meer duurzaam te denken en doen.

De steun vanuit directie en bestuur geven medewerkers comfort dat het belangrijk is om na te denken over duurzame mogelijkheden en dit mee te wegen in hun advies.

1.2 Met de routekaart werken we effectief aan de duurzaamheidsdoelen.

De routekaart richt zich op de landelijke en onze gemeentelijke duurzaamheidsdoelen, zoals het Klimaatakkoord en het Nationaal Programma Circulaire Economie. Deze staan kort samengevat in 'de bestemming', samen met de urgentie ervan. Dit is bedoeld om collega's bewust te maken van de richting en reden om in hun dagelijkse praktijk aan de slag te gaan met de Wegwijzers.

1.3 De routekaart is praktisch toepasbaar voor alle teams en werkvelden.

De Wegwijzer biedt concrete handvatten voor alle fasen van een project, waardoor duurzaamheid integraal onderdeel wordt van de werkwijze. Tijdens de totstandkoming is bij alle teams gecheckt wat ze nodig hebben en daarmee zijn specifieke doorvertalingen per werkveld gemaakt.

1.4 De routekaart bevat een gefaseerde implementatie waarin ruimte is ingebouwd voor bijstelling.

Door middel van pilotprojecten doen we meer ervaring op en kunnen we werkwijzen aanpassen op basis van praktijkinzichten. Diverse pilots lopen er al op het gebied van duurzaam werken, zoals pilotprojecten op onderwijshuisvesting, netbewust bouwen, schoon en emissieloos bouwen, uitvragen met Milieu Kosten Indicator (MKI) bij openbare ruimte, uitgiftecriteria bij bedrijventerreinen en duurzame criteria bij inkoop facilitair. Daarnaast wordt er al gewerkt aan duurzaam beleid, zoals het recent vastgestelde inkoopbeleid en wordt er gewerkt aan het vernieuwen van het handboek openbare ruimte.

Middels o.a. kennissessies, ondersteuning bij projecten en een leergang organiseren we een lerende organisatie op dit onderwerp.

2.1 Expliciete keuzemogelijkheden legt verantwoordelijkheden op de juist plek neer.

Door dilemma's/afwegingen in bestuursvoorstellen te benoemen stellen we de directie en het college/de raad in staat om hun bestuurlijke verantwoordelijkheid te nemen. Ook al zal de keuze niet altijd voor de duurzame optie vallen, dan is toch de eerste stap van expliciete bewustwording gemaakt.

2.2 Heldere governance maakt inzichtelijk hoe we samen, en elk vanuit diens rol, aan duurzaamheid kunnen werken.

De rolverdeling en verantwoordelijkheden zijn in de routekaart uitgewerkt, in de verdiepende wegwijzers zelfs behoorlijk gedetailleerd. Hierdoor kunnen we de implementatie goed borgen binnen de organisatie.

3.1 De raadsbrief informeert de raad over de invulling van de motie.

De raad heeft in de raadsagenda aangegeven dat ze duurzaamheid een prioritair onderwerp vindt en in de motie opgeroepen om duurzaamheid in alle raadsvoorstellen een plek te geven en een traject te starten om medewerkers te ondersteunen bij het maken van duurzame keuzes (ID 43 - Motie duurzaamheid in raadsvoorstellen - GL, D66, FNP d.d. 13 juli 2023).

Deze raadsbrief informeert de raad over de invulling en de afronding van de opdracht uit de motie.

Risico's

Er zijn geen risico's, wel kanttekeningen.

Kanttekeningen

1.1 Capaciteitsdruk: De implementatie vraagt, zeker in het begin, meer tijd/inzet van medewerkers voor het verdiepen in duurzame opties, het oefenen met tools, extra afstemming met collega's, het organiseren van pilots of het volgen van leergangen. Dit kan druk kan geven op bestaande werkzaamheden. Na verloop van tijd zal de nieuwe werkwijze meer bekend raken, minder tijd/inzet vergen en een meerwaarde opleveren.

Specifiek voor de inkoopafdeling geldt een eerst een focus op rechtmatigheid, dit gaat voorlopig voor capaciteit en aandacht voor duurzaamheid.

1.2 Veranderweerstand: De introductie van nieuwe werkwijzen kan leiden tot weerstand bij medewerkers die gewend zijn aan bestaande processen. Steun vanuit directie en bestuur kan medewerkers helpen.

1.3 Monitoring en bijsturing: Zonder goede monitoring bestaat het risico dat duurzaamheid onvoldoende wordt geborgd of dat doelen niet worden gehaald. Het dashboard en evaluaties zijn daarom cruciaal. Daarom is dit tot een stevig onderdeel gemaakt van de implementatie.

1.4 Er is al een besluit genomen om duurzaamheid als vast onderdeel op te nemen in college- en raadsvoorstellen. Via Topdesk is aangevraagd om duurzaamheid als vast onderdeel op te nemen in college- en raadsvoorstellen en het onderdeel wordt binnenkort opgenomen.

Communicatie

Advies Communicatie:

De interne communicatie verloopt via intranet, kennissessies en teamoverleggen.

Financiën

Advies financiën:

Voor de implementatie van de routekaart in 2026-2027 is de aanstelling van een duurzaamheidscoördinator/projectleider Routekaart Duurzaamheid nodig.

Dit betreft een nieuwe functie voor (in eerste aanleg) een periode van 1,5 jaar voor 32 uur per week (deel 2026 en 2027). De totale kosten worden geschat op €154.000 en kunnen worden gedekt vanuit de CDOKE-middelen (klimaatgelden van het Rijk).

Deze duurzaamheidscoördinator zal het volgende verzorgen:

- Opzetten van kennisplatform duurzaamheid.

- Start leergang “Duurzaam werken”.
- Ondersteuning van pilotprojecten.
- Monitoring en dashboardontwikkeling.
- Evaluatie van de implementatie 2026 en 2027.
- Opstellen implementatieplan voor 2028 en verder.

Deze duurzaamheidscoördinator zal dit organiseren in samenwerking met de bestaande programmaleiders, projectleiders en medewerkers.

Afstemming met andere afdelingen

Afgestemd met JZ:

Afgestemd met HR:

Afgestemd met overige van toepassing zijnde afdelingen:

Afstemming met Griffie

Bijlagen

1. Routekaart Duurzaamheid
2. Raadsbrief